

Elise Ottesen-Jensen: Ovälkomna barn

Talare

Elise Ottesen-Jensen
Agitator

Omständigheter

Exakt vad "Ottar" sade i sina tal vet vi inte, men den text som återges här, ur broschyren *Ovälkomna barn* 1926, ligger mycket nära hennes allra första offentliga anförande i sexualfrågan i Folkets hus i det syndikalistiska fästet Grängesberg 1923. Ottar citerar långa stycken ur broschyren när hon skildrar mötet i memoarerna och berättar hur hon "mållade upp dagens situation så som jag kände den genom min mångåriga kontakt med nordiska arbetarhem, genom otaliga brev från människor i nöd, men även genom tidningarnas notiser om misslyckade fosterfördrivningar, om kvinnor som tagit livet av sina barn ..."

I sin text argumenterar Ottar utifrån två gestaltade exempel: den positiva respektive negativa bilden av en arbetarfamilj med barn – hon ställer hopp och fruktan mot varandra. Grundtonen är positiv, konkretionen och anknytningen till arbetarvardagen långt driven. Språket är enkelt och de många frågorna och utropen vittnar om att Ottar riktar sig direkt till publiken. Med det här talet förändrade Elise Ottesen-Jensen reglerna för vad som var möjligt att tala om offentligt: sexuallivet fördes upp på den politiska dagordningen.

Hos de flesta kvinnor finns en längtan efter barn, en liten varelse, som – det hoppas och tro vi kvinnor – skall bli en ny och bättre »upplaga» av oss själva och dem vi ha kära. En pant på vår kärlekslycka! En solstråle i hemmet! Vi längta efter en mjuk liten barnakind, som lägger sig in till vår. En mjuk liten barnahand, som så tryggt stickes in i vår stora. Och far – hur skulle han icke finna sitt slit och sin möda, sitt arbete på arbetsplatsen och inom organisationen hopplöst och ofta meningslöst, om det icke just var för barnens skull? Hur kan icke ett arbetstrött och livsfårat arbetaransikte lysa upp, ja formligen bli ungt av glädje när han får öga på lille Algot eller Anna-Lisa, som kommer springande emot honom efter arbetsdagens slut för att berätta alla sina små märkvärdiga upplevelser medan far var borta och komma med de otroligaste frågor, innerligt övertygad om, att »min pappa» han kan svara på allt mellan himmel och jord. Välkommet är väl i allmänhet det första barnet, kanhända nummer två också, om barnen äro friska och far har ett någorlunda bra betalt arbete. Men sedan ... Handen på hjärtat! Hur var det när tredje barnet väntades, och fjärde och femte? Hur blev icke glädjen så småningom till förtvivlan och bekymmer, ångslan och sorg? Först kommer tanken på, hur svårt det är att skaffa mat och kläder åt de barn man redan har. Men värst känns det, när man tänker på den lille som skall komma. Mor blir svagare efter varje barnsäng. Far mera böjd efter varje arbetsdag, när barngråt och vakna nätter vänta där hemma. Vart tog glädjen över barnen vägen? Innan man vet hur det gått till bytes uttrycket »de

välsignade barnen» med »de förbannade ungarna». Ja, det händer att far och mor glömmet, att de själva ha satt barnen till världen och låta de små umgälla att de inkräktat och förstört den tidigare familjelyckan. Hemmets trevnad är borta. Barnaskrattet också. Far är icke längre den där allvetande pappan, som lille Algot var så stolt över, utan snarare en främmande människa, som kommer om kvällarna och är förargad, om icke de små gått till sängs, så att han kan få läsa tidningen i lugn. Och mor – ja vart tog mors kära leende vägen? Hennes milda röst har blivit så sträng. Hon har aldrig tid att ta Anna-Lisa i knäet och sjunga för henne om eftermiddagen. Och de underbara promenaderna på söndagsformiddagen med far och mor, när alla voro söndagsklädda och under glatt samspråk fröjdade sig ute i naturen, äro som en vacker men ack så fjärran dröm. Mor har inga kläder att gå ut i. Pengarna kunna omöjligt räcka, när familjen blivit så stor. Tiden räcker icke heller till. Det har blivit så många att lappa trasor, koka, stoppa, tvätta och städa åt. Den minsta är alltid för liten att ta med sig ut. Far får ta sig en promenad ensam, och barnen komma aldrig längre än på gården eller gatan.

Och en dag upptäcker man att längtan efter barn har ombytt i fasa för barn.

Jag får brev från otaliga kvinnor, som berätta vilka hemska förhållanden de leva under och förklara att de hellre vill dö än föda ännu ett barn. För övrigt tala de ständigt upprepade tidningsnotiserna om misslyckade fosterfördrivningar, om kvinnor som tagit livet av sina egna barn samt om änglamakerskor, sitt tydliga språk härvidlag.

Som vi ha sett kunna barn bli en förbannelse i stället för en välsignelse till och med i hem, där far har arbete. Hur mycket säkrare är icke detta fallet, när far är arbetslös? När det vare sig finns mat, kläder, värme eller hyrespengar åt dem som redan bilda den olyckliga familjen!

Under sådana förhållanden är det intet mindre än en förbrytelse mot det kommande släktet att sätta nya varelser till världen. Budet till våra dagars kvinnor måste vara: Du skall icke föda utöver din förmåga att fostra och livnära. Det är skillnad på rätten att leva och rätten att giva liv!

Källa

<div>Vår omständighetsbeskrivning är en omarbetad version av beskrivningen av talet i Ordet är en makt: svenska tal från Torgny lagman till Carl Bildt och Mona Sahlin: en antologi (1998) sammanställd av Kurt Johannesson, Olle Josephson, Erik Åsard.</div>

Taggar

1920-tal, 1926, Kvinna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/elise-ottesen-jensen-ovalkomna-barn>